

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 21 декември 2022 г.
(OR. en)

16327/22

ECOFIN 1374
STATIS 74
FIN 1384
UEM 360

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	20 декември 2022 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2022) 733 final
Относно:	ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно прилагането на Регламент (ЕС) 2019/516 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. относно хармонизирането на брутният национален доход по пазарни цени и за отмяна на Директива 89/130/ЕИО, Евратом на Съвета и Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета (Регламент за БНД)

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 733 final.

Приложение: COM(2022) 733 final

Брюксел, 19.12.2022 г.
COM(2022) 733 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Регламент (ЕС) 2019/516 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. относно хармонизирането на brutния национален доход по пазарни цени и за отмяна на Директива 89/130/ЕИО, Евратом на Съвета и Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета (Регламент за БНД)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

С Регламент (ЕС) 2019/516 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. относно хармонизирането на brutния национален доход по пазарни цени и за отмяна на Директива 89/130/ЕИО, Евратом на Съвета и Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета (Регламент за БНД)¹ са установени процедурите за улесняване на проверката и при необходимост за подобряване на съпоставимостта, надеждността и изчерпателността на оценките на държавите членки на brutния национален доход (БНД). Регламентът за БНД влезе в сила на 18 април 2019 г.

При прилагането на Европейската система от сметки (ЕСС 95) съгласно Регламент (ЕО) 2223/96 на Съвета² БНД представляваше основата за четвъртия вид собствени ресурси на Европейските общности, считано от 1 януари 2002 г. БНД замени brutния национален продукт (БНП), който се използваше за оценка на четвъртия собствен ресурс за годините преди 2002 г.

При прилагането на Европейската система от сметки (ЕСС 2010) съгласно Регламент (ЕС) № 549/2013³ БНД представлява основата за четвъртия вид собствени ресурси за бюджета на ЕС от 1 януари 2014 г. насам.

Предшестващите актове на Регламента за БНД бяха Директива 89/130/ЕИО, Евратом на Съвета⁴ (Директивата за БНП) и Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003⁵ на Съвета, като и двата акта бяха отменени с влизането в сила на Регламента за БНД. За да се проверяват и оценяват съпоставимостта, надеждността и изчерпателността на данните за БНП, с Директивата за БНП беше установена процедура в създадения съгласно директивата Комитет по БНП, в който държавите членки и Комисията провеждаха тясно сътрудничество от 1989 г. до 2003 г. Подобна процедура за проверка и оценка на БНД беше установена с отменения Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 в създадения съгласно регламента Комитет по БНД, в който държавите членки и Комисията работиха в тясно сътрудничество от 2004 г. до 2019 г. Беше постигнато добро равнище на надеждност, съпоставимост и изчерпателност по отношение на данните, използвани за целите на собствените ресурси.

С Регламента за БНД тази процедура се надгражда и адаптира, за да се вземе предвид БНД за целите на собствените ресурси. В регламента е предвидена официална експертна група, която да подпомага Комисията с процедурите за изчисляване на БНД и проверките на изчисленията за собствените ресурси. За тази цел беше създадена експертна група за brutния национален доход⁶.

¹ ОВ L 91, 29.3.2019 г., стр. 19.

² Регламент (ЕО) № 2223/96 на Съвета от 25 юни 1996 г. относно Европейската система от национални и регионални сметки в Общността (ОВ L 310, 30.11.1996 г., стр. 1).

³ Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз (ОВ L 174, 26.6.2013 г., стр. 1).

⁴ Директива 89/130/ЕИО, Евратом на Съвета от 13 февруари 1989 г. за хармонизиране на образуването на brutния национален продукт по пазарни цени (ОВ L 49, 21.2.1989 г., стр. 26).

⁵ Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета от 15 юли 2003 г. за хармонизиране на brutния национален доход по пазарни цени (Регламент за БНД) (ОВ L 181, 19.7.2003 г., стр. 1).

⁶ Решение на Комисията от 17 май 2019 г. за създаване на експертната група за brutния национален доход към Комисията (ОВ C 174, 21.5.2019 г., стр. 5).

В настоящия доклад, както се изисква от член 9 от Регламента за БНД, се обобщава напредъкът, постигнат от Комисията и от експертната група за brutния национален доход по хармонизирането на БНД и по прилагането на Регламента за БНД от влизането му в сила. В глава 2 са описани предприетите мерки за осигуряване на придържането към определянето и изчисляването на brutния национален доход по пазарни цени, определени в Регламента за БНД. В глава 3 са описани предприетите мерки за осигуряване на навременното предаване на данните за БНД и допълнителната информация от държавите членки на Комисията. В глава 4 са описани предприетите от Комисията действията за проверка на източниците и методите, използвани от държавите членки за изчисляването на БНД. Глава 5 съдържа заключенията относно прилагането на Регламента за БНД от влизането му в сила.

2. ОПРЕДЕЛЯНЕ И ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА БРУТНИЯ НАЦИОНАЛЕН ДОХОД ПО ПАЗАРНИ ЦЕНИ

В член 1 от Регламента за БНД се предвижда, че БНД и brutният вътрешен продукт (БВП) се определят в съответствие с Европейската система от сметки 2010 („ЕСС 2010“), създадена с Регламент (ЕС) № 549/2013.

Както е предвидено в член 1, държавите членки изчисляват БВП по следните три метода: производствен метод, метод на крайното използване и метод на доходите. При изчисляването на БВП и при прехода от БВП към БНД държавите членки са използвали понятията и определенията на ЕСС 2010 от момента на първото прилагане на този счетоводен стандарт през 2014 г.

Проверка на БНД при прилагането на ЕСС 2010 беше извършена в рамките на верификационния цикъл за БНД за 2016—2019 г. Цикълът включваше засилена проверка на прехода от концепциите на ЕСС 95 към тези на ЕСС 2010, в това число задълбочени проверки на отделните основни концептуални промени между двата стандарта. Верификационният цикъл за 2016—2019 г. беше завършен успешно след влизането в сила на Регламента за БНД през 2019 г.

За верификационния цикъл за БНД за 2020—2024 г. продължават да се прилагат същите концепции и определения (ЕСС 2010) в съответствие с член 1 от Регламента за БНД.

Във връзка с пригодността на данните за БНД за използване за целите на собствените ресурси по отношение на надеждността, съпоставимостта и изчерпателността се прилагат, когато е приложимо, съответните разпоредби на член 10б, параграф 4 от Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014⁷, особено възможността за изразяване на резерви относно качеството на данните за БНД по точките, за които е изпратено уведомление или от Комисията, или от държавата членка.

3. ПРЕДАВАНЕ НА ДАННИТЕ ЗА БНД И ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Годишно предаване на данни за БНД и на доклади за качеството на данните за БНД

⁷ Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства (преработен текст) (ОВ L 168, 7.6.2014 г., стр. 39).

В съответствие с член 2 от Регламента за БНД държавите членки трябва да изчислят БНД и преди 1 октомври всяка година да предоставят на Комисията (Евростат) данни за агрегатите на БНД и техните компоненти. Този краен срок е съобразен с крайната дата за предаване на други годишни данни за националните сметки в рамките на програмата за предаване на ЕСС 2010, което улеснява подготовката на всички съответни набори от данни от държавите членки.

Държавите членки трябва да предоставят агрегатите на БНД и техните компоненти в съответствие с определенията, посочени в член 1 от регламента. Данните се предават за предходната година, като в същото време се съобщават всички промени в данните за предишните години. Това изискване е отразено в образците на таблиците за предаване (въпросниците за БНД), изготвени от Евростат преди всяко годишно предаване на данни.

Всяка година на пролетното заседание на експертната група за brutния национален доход се постига споразумение относно обща структура на въпросника за БНД, който да се използва от държавите членки. Целта е да се улесни предоставянето на техните данни за БНД. Евростат изпраща на всяка държава членка образец на съгласувания въпросник, като изисква попълнените таблици да бъдат върнати своевременно.

Във въпросника се включват и допълнителни таблици и формули, които помагат да се провери съгласуваността на предоставените данни и да се предотвратят или открият възможни грешки. Освен това въпросникът е придружен от подробни инструкции за правилното му попълване. Тези мерки допринесоха значително за хармонизирането и допълнителното подобряване на данните, предоставяни от държавите членки на Евростат.

С Регламента за БНД също така държавите членки се задължават да предават на Евростат годишен доклад за качеството на данните за БНД (член 2, параграф 3). Основната цел на този доклад е на Комисията да се предостави информация за направените след предишното предаване на БНД промени в източниците и методите, използвани за съставяне на агрегатите на БНД и техните компоненти. Общото съдържание и форматът на този доклад също се съгласуват на пролетното заседание на експертната група за brutния национален доход. Тази процедура е в сила от много години, така че докладите като цяло са с добро качество и предоставят на Комисията и на експертната група за brutния национален доход необходимата съпътстваща информация за оценка на данните на държавите членки за БНД и техните ревизии.

Държавите членки предават съответните данни във въпросника за БНД, придружен от доклад за качеството на данните за БНД, по електронен път до единното звено за контакт за данни в Евростат (чрез специалната платформа, наречена EDAMIS).

Тъй като Регламентът за БНД е правен акт от значение за ЕИП, държавите от ЕАСТ⁸ предават данните за БНД по същия начин, както държавите — членки на ЕС. Освен това, в съответствие със Споразумението за оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз⁹, приложимото право на ЕС в областта на собствените ресурси на ЕС, отнасящи се до финансовите години до 2020 г., продължава да се прилага за Обединеното кралство след 31 декември 2020 г., включително когато съответните собствени ресурси трябва да бъдат предоставени, коригирани или дооценени след тази дата. Поради това Обединеното кралство също предава данни за БНД за периода до 2020 г. в съответствие с Регламента за БНД.

⁸ Лихтенщайн ползва дерогация от изпълнението на Регламента за БНД; въпреки това държавата предава годишния въпросник за БНД.

⁹ Споразумение за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ С 384 I, 12.11.2019 г., стр. 1).

През 2019 г. всички държави с изключение на една (държава — членка на ЕС) предадоха своите декларации за БНД за 2019 г. преди 1 октомври — в рамките на крайния срок. Последната държава членка ги изпрати на 1 октомври.

През 2020 г. всички държави с изключение на една (държава от ЕАСТ) предадоха своите декларации за БНД за 2020 г. преди 1 октомври — в рамките на крайния срок. Последната държава от ЕАСТ изпрати своя въпросник за БНД на 15 октомври и своя доклад за качеството на 28 октомври.

През 2021 г. всичките 32 държави предадоха своите декларации за БНД за 2021 г. преди 1 октомври — в рамките на крайния срок.

През 2022 г. всичките 32 държави с изключение на една (държава от ЕАСТ) предадоха своите декларации за БНД за 2022 г. преди 1 октомври — в рамките на крайния срок. Последната държава от ЕАСТ изпрати само въпросника за БНД в рамките на крайния срок.

Описания за БНД

Докато предназначението на доклада за качеството е да се предостави актуална информация относно промените в методологията и данните за БНД на дадена държава членка, пълна подробна информация за методите и източниците, използвани за изчисляване на окончателните оценки на БНД, се съдържа в описанията на източниците и методите, използвани за изготвянето на агрегатите за БНД и техните компоненти. Тези описания са основата за оценката от страна на Евростат на качеството на данните за БНД на държавите членки по отношение на съпоставимостта, надеждността и изчерпателността.

С член 3 от Регламента за БНД държавите членки се задължават да предоставят на Евростат описание за БНД. В него също така е предвидено, че Комисията трябва да определи посредством актове за изпълнение структурата и подробните правила за описанието в съответствие с ЕСС 2010, както и графика за неговото актуализиране и предаване. Освен това в член 3 е предвидено, че с въпросните актове за изпълнение не може да се налагат съществени допълнителни разходи, тъй като те може да породят несъразмерна и неоснователна тежест за държавите членки. Освен това описанието трябва да е в съответствие с ЕСС 2010, като следва да се избягват двойното отчитане и допълнителното натоварване.

Тези аспекти са разгледани в Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1546 на Комисията¹⁰, който беше приет след гореспоменатите разпоредби, и в Ръководството за описанията за БНД, одобрено от експертната група за brutния национален доход. По-конкретно, по отношение на структурата на описанията, в Регламент (ЕС) 2020/1546 е посочено, че те трябва да се състоят от 10 глави и от таблиците за процеса при БНД. В отделните глави на описанието се обхващат следните въпроси:

Глава 1 Обзор на системата от сметки

Глава 2 Политика на ревизиране и график на ревизиране и оформяне в окончателен вид на оценките. Основни ревизии след последната версия на описанието за БНД

¹⁰ Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1546 на Комисията от 23 октомври 2020 г. за установяване на структурата и подробните правила за описанието на използваните източници и методи за изготвянето на агрегатите на brutния национален доход и на техните компоненти в съответствие с Европейската система от сметки (ЕСС 2010) (ОВ L 354, 26.10.2020 г., стр. 1).

Глава 3	Производствен метод
Глава 4	Метод на доходите
Глава 5	Метод на крайното използване
Глава 6	Процедура за балансиране или интегриране и за валидиране на оценките
Глава 7	Обзор на дооценките за изчерпателност
Глава 8	Преход от брутен вътрешен продукт (БВП) към БНД
Глава 9	Използвани основни класификации
Глава 10	Използвани основни източници на данни

Описанията за БНД включват като приложение таблиците за процеса, които съдържат количествена информация за резултатите от всички последователни етапи на процеса на съставяне — от статистическите източници, през различните дооценки, до окончателните данни на националните сметки. Таблиците също така съдържат количествена информация за относителния размер на отделните видове използвани източници и за направените дооценки в този процес на съставяне, както и позовавания на съответните глави от описанието за БНД.

В ръководството за описанията за БНД, изготвено в тясно сътрудничество с експертната група за брутният национален доход и отразяващо подробните правила, определени в Регламент (ЕС) 2020/1546, са определени подробните изисквания за структурата и съдържанието на отделните глави. В него също така на държавите членки са дадени насоки за това как следва да бъде написано описание с добро качество, като са подчертани основните принципи и аспекти, на които е необходимо да се обърне специално внимание в този процес. В него също така са включени правила относно избора на референтна година и относно предоставянето и последващите актуализации на описанието за БНД.

При разработването на ръководството за описанията за БНД беше отделено дължимото внимание на необходимостта от избягване на двойното отчитане и допълнителното натоварване в описанието и на използването на термините и определенията на ЕСС 2010. Освен това с актуализацията на ръководството за верификационния цикъл за БНД за 2020—2024 г. бяха въведени само ограничени промени, когато беше счетено за необходимо да се променят съществуващите изисквания или да се дадат допълнителни насоки.

Крайният срок за предаване на описанието за БНД съгласно Регламент (ЕС) 2020/1546 беше 31 декември 2021 г. Повечето държави членки бяха предали своите описания за БНД до този краен срок. Комисията изрази обща резерва по отношение на пет държави членки поради късното предаване на описанието за БНД. За четири от тези държави членки общата резерва впоследствие беше оттеглена, след като съответните им описания за БНД бяха представени.

Непосредствено след предаването на описанията за БНД и таблиците за процеса Евростат извърши първоначален общ анализ на тяхната пълнота и последователност като част от оценката на риска във връзка с БНД. В хода на тази проверка не бяха открити големи недостатъци, които биха попречили на подробните проверки на описанията за БНД през цикъла за 2020—2024 г.

Тъй като процедурите и основните статистически данни за съставяне на окончателните данни за БВП и БНД не се променят значително от година на година, а само по време на големи ревизии на по-дълги интервали, не е необходимо описанията за БНД да се пренаписват всяка година. В Регламент (ЕС) 2020/1546 е посочено, че последващите актуализации на описанието

за БНД се извършват и предават на Евростат в срок от 12 месеца след всяка съществена промяна на източниците или методите за съставяне на БНД. При всички случаи описанието за БНД трябва да се актуализира най-малко веднъж на всеки 5 години.

4. ПРОЦЕДУРИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА БНД И ПРОВЕРКИ НА ИЗЧИСЛЕНИЯТА

Експертна група за брутният национален доход

В съответствие с член 4 от Регламента за БНД Комисията трябва да създаде официална експертна група, съставена от представители на всички държави членки и председателствана от представител на Комисията. Тази експертна група:

- представя на Комисията своите съвети и своето мнение във връзка със съпоставимостта, надеждността и изчерпателността на изчисленията на БНД;
- разглежда въпроси относно изпълнението на регламента; и
- изготвя годишни становища за пригодността на данните за БНД, предоставяни от държавите членки за целите на собствените ресурси.

Малко след влизането в сила на Регламента за БНД, на 17 май 2019 г. Комисията прие решение за създаване на експертната група за брутният национален доход към Комисията¹¹. Експертната група за брутният национален доход проведе първото си заседание през май 2019 г. и прие своя процедурен правилник. Оттогава експертната група за брутният национален доход заседава редовно два пъти годишно — през пролетта и есента. От влизането в сила на Регламента за БНД експертната група за брутният национален доход се е събирала осем пъти (до ноември 2022 г.) за своите редовни заседания. Експертната група за брутният национален доход също така проведе три специални заседания по въпроса за глобализацията.

Комисията (Евростат) може да създава подгрупи към експертната група за брутният национален доход с цел разглеждане на конкретни въпроси, свързани с БНД, въз основа на мандат от Комисията.

През ноември 2019 г. Евростат създаде подгрупа за измамите с ДДС с „липсващи търговци“. Целта на подгрупата е да се обменят практики, да се обсъждат източници и методи и да се изготвят препоръки с оглед на по-нататъшното осигуряване на съпоставимост при третирането на измамите с ДДС с „липсващ търговец“. Работата на тази подгрупа приключи през ноември 2020 г. с одобряването на окончателния ѝ доклад от експертната група за брутният национален доход.

През юни 2020 г. Евростат създаде подгрупа за изчерпателността. Целта на тази подгрупа е да се разглеждат конкретни въпроси в областта на изчерпателността за по-нататъшно осигуряване на изчерпателността на данните за БНД, да се обменят практики и да се разработят практически насоки с оглед на по-нататъшното осигуряване на съпоставимост на дооценките за изчерпателност. Работата на тази подгрупа продължава и се планира да приключи през 2023 г.

¹¹ Решение на Комисията от 17 май 2019 г. за създаване на експертната група за брутният национален доход към Комисията (текст от значение за ЕИП), С/2019/3651 (ОВ С 174, 21.5.2019 г., стр. 5—8).

Официално становище за пригодността на данните за БНД за целите на собствените ресурси.

В член 4 от Регламента за БНД също така е предвидено, че експертната група за brutния национален доход изготвя годишни становища за пригодността на данните за БНД, предоставяни от държавите членки за целите на собствените ресурси. За тази цел документ, изготвен от Евростат и включващ предадените данни за БНД и обобщаващи доклади за качеството, се представя на експертната група за brutния национален доход за разглеждане по време на нейните есенни заседания. В приложението към становището Евростат представя в кратка форма количествена и качествена информация за основните резултати от проверката.

От влизането в сила на Регламента за БНД насам експертната група за brutния национален доход всяка година успешно приема становището, в което се потвърждава, че данните, предоставени от държавите членки и Обединеното кралство във въпросниците за БНД, са пригодни за целите на собствените ресурси. След като пригодността на данните бъде установена, становището заедно с данните се изпраща на ГД „Бюджет“. Този процес функционира безпроблемно и позволява на ГД „Бюджет“ да изчисли своевременно бюджетните вноски на всяка държава за собствените ресурси на база БНД.

Модел за проверка

Източниците и методите, използвани от държавите членки за изчисляване на БНД — съгласно описанията за БНД — трябва да бъдат проверени от Комисията (Евростат), като се използва модел за проверка. В член 5 от Регламента за БНД е предвидено моделът да бъде изготвен от Комисията в тясно сътрудничество с експертната група за brutния национален доход. Такъв модел за верификационния цикъл за БНД за 2020—2024 г., основан на модела, успешно използван във верификационния цикъл за БНД за 2016—2019 г., е разработен от Евростат и одобрен от експертната група за brutния национален доход на нейните заседания през 2020 г. и 2021 г. Всички елементи от значение са описани в рамковите документи, съставляващи модела¹².

Освен документа GNIG/121 „Схематично представяне на модела за проверка на БНД за целите на собствените ресурси“, в който е очертан целият модел, са изготвени следните рамкови документи за верификационния цикъл за БНД за 2020—2024 г.:

- Ръководство за описанията за БНД съгласно ЕСС 2010 — Насоки за писане на описания за БНД съгласно ЕСС 2010 и за съставяне на таблиците за процеса на БНД (GNIG/068 Rev. 1);
- Въпросник за оценка на описанието за БНД (GIAQ) (GNIG/099);
- Насоки за пряка проверка в рамките на проверката на изготвените от държавите членки описания за БНД (GNIG/100);
- Бележка относно резервите по отношение на БНД (GNIG/101);
- Бележка относно прага на същественост (GNIG/102);
- Насоки за документацията (GNIG/122); и

¹² Рамковите документи са на разположение на публичния сайт на експертната група за brutния национален доход: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7eb29b7b-33b0-4c9f-851b-e370277bb9e5>.

- Модел за оценка на риска за проверката на БНД за целите на собствените ресурси (GNIG/130).

Моделът включва годишна проверка на данните, предавани с въпросниците за БНД, и на докладите за качеството, както и многогодишна проверка на статистическите източници и методи, използвани за изчисляване на БНД.

Годишната част от процеса на проверка се състои от проверка на данните, предадени с въпросниците за БНД, и на докладите за качеството. Въпросниците за БНД се проверяват от Евростат, наред с другото, за спазване на формата на предоставените таблици и за точността на цифрите в тях, за последователността на данните във времето и тяхната съгласуваност с публикуваните в националните сметки данни. Ревизиите, описани в доклада за качеството, се проверяват по отношение, наред с другото, на правдоподобността, качеството на използваните източници и методи, съгласуваността на общата ревизия с отделните ревизии и съответствието с предварително обявените промени. Държавите членки може да бъдат помолени да дадат разяснения относно данните и доклада за качеството и да изпратят корекции. Този процес води до приемането от експертната група за брутният национален доход на горепосоченото становище за пригодността на данните за БНД за целите на собствените ресурси.

Многогодишната част от процеса на проверка се състои от проверка на статистическите източници и методи, използвани за изчисляване на БНД. Тя се осъществява по хармонизиран начин за всички държави членки и се провежда в рамките на многогодишни верификационни цикли, с които се осигурява структурирана и съгласувана рамка за проверка. Основните етапи на цикъла, след изготвянето на набора от рамкови документи, са: представяне на описанията за БНД и на таблиците за процеса; оценка на риска; документни проверки на описанията за БНД и на таблиците за процеса; сравнения между държавите по хоризонтални въпроси; информационни посещения относно БНД; преки проверки; определяне на действия, които трябва да бъдат извършени; и резерви.

Описанията за БНД и таблиците за процеса са основните референтни документи, използвани на всички етапи от многогодишния процес на проверка. Евростат ги проверява с помощта на въпросника за оценка на описанията за БНД, одобрен от експертната група за брутният национален доход, и като извършва преки проверки на избрани области на съставяне. Въпросникът е изчерпателен инструмент за проверка и документиране. Структурата му е тясно съгласувана с тази на Ръководството за описанията за БНД. Въпросникът е насочен основно към проверка на съответствието на описаните източници и методи с изискванията на ЕСС 2010, свързаното законодателство и методологическите указания. Тези инструменти изпълняват ролята си добре през годините, като осигуряват систематичен, последователен и справедлив анализ на описанията за БНД и таблиците за процеса.

Някои области от националните сметки — идентифицирани в оценката на риска — се считат за високорискови за всички държави членки. За тях е необходим подробен сравнителен анализ на прилаганите от държавите решения. В някои случаи във връзка с тях може също да е необходимо съгласие по концептуални аспекти в експертната група за брутният национален доход. Тези проблеми се проверяват по еднакъв начин във всички държави чрез сравнения между държавите. В рамките на верификационния цикъл за 2016—2019 г. Евростат осъществи обширна програма за сравнения между държавите по някои хоризонтални въпроси. Бяха обхванати въпроси като изчерпателността, балансирането на БВП, жилищните услуги, финансовите услуги (включително косвено измерените услуги на финансовите посредници), глобалното производство, платежния баланс и промените между ЕСС 95 и ЕСС 2010. Сравненията между държавите по отношение на изчерпателността, глобалното производство и платежния баланс, както и по отношение на промените между ЕСС 95 и ЕСС 2010, бяха допълнително подразделени на по-подробни области. Бяха извършени общо 16 сравнения между държавите и те допринесоха за по-голяма увереност по отношение на качеството на източниците и методите, използвани за съставяне на съответните области. В рамките на

верификационния цикъл за 2020—2024 г. се извършват още два обхващащи всички държави анализа.

В Регламента за БНД се предвижда моделът за проверка на БНД да се основава на принципите на партньорската проверка и разходната ефективност. Съответно това са основните принципи, които се следват в работата по проверката на БНД, и те се прилагат в хода на целия процес на проверка.

Партньорската проверка при проверката на БНД се осъществява чрез активното участие на държавите членки в работата по проверката, както в експертната група за брутният национален доход, така и чрез участие в информационни посещения относно БНД. За да улесни прилагането на принципа на партньорската проверка, Евростат осигури прозрачност на процеса на проверка, като предоставя цялата необходима документация на експертната група за брутният национален доход. Това включва описанията за БНД и таблиците за процеса, както и всички резултати от процеса на проверка, като доклади за посещения и действия, които трябва да бъдат извършени, списък с установените несъществени проблеми, доклади за напредъка и окончателни доклади по хоризонтални въпроси, проверени чрез сравнения между държавите, актуалното състояние по отношение на резервите и (за верификационния цикъл за БНД за 2020—2024 г.) всички писма за изразяване и оттегляне на резерви по отношение на БНД.

По отношение на прилагането на разходната ефективност, то се осъществява в модела за проверка на БНД по два начина; първо, чрез използване на оценка на риска, и второ, чрез прилагане на праг на същественост. Цялостен модел за оценка на риска за проверката на БНД за целите на собствените ресурси е разработен в тясно сътрудничество с експертната група за брутният национален доход и е одобрен от нея. Това води до структуриране на процеса на проверка и съсредоточаване на дейностите за проверка върху областите, в които се наблюдава относително високо равнище на риск. Комисията счита, че използването на този инструмент е рационализирано процеса и го е направило по-разходоефективен.

Когато се преценяват потенциалният размер и значимостта на конкретни дейности или операции, принципът на разходната ефективност предполага прилагането на праг на същественост. Експертната група за брутният национален доход одобри праг от 0,1 % от БНД, който да се използва за тази цел. Прагът на същественост се взема предвид в хода на целия процес на проверка, но придобива водещо значение при определянето на действията, които трябва да бъдат извършени, и изразяването на резерви, както и при оттеглянето им.

Делегирани актове и актове за изпълнение

В член 5 от Регламента за БНД се предвижда, че Комисията приема делегирани актове, с които се определя списък с въпроси, които да бъдат разглеждани при всеки верификационен цикъл за осигуряване на надеждността, изчерпателността и възможно най-голяма степен на съпоставимост на данните за БНД, в съответствие с ЕСС 2010. Освен това въз основа на този списък с въпроси Комисията трябва да установи, чрез актове за изпълнение, специфични мерки за повишаване на съпоставимостта, надеждността и изчерпателността на данните за БНД.

Комисията прие Делегиран регламент (ЕС) 2020/2147¹³ за допълнение на Регламент (ЕС) 2019/516 чрез определяне на списъка на въпросите, които да бъдат разглеждани при всеки проверовъчен цикъл. В списъка са включени следните теми:

- определяне на географската територия;
- принципи за оценяване на жилищните услуги;
- третиране на възстановяванията на ДДС;
- мерки с оглед на изчерпателността; и
- третиране на несъбрания ДДС.

Тези въпроси са отчетени по подходящ начин в модела за проверка, като съответните им аспекти са третирани по съответния начин в рамковите документи (напр. в Ръководството за описанията за БНД, въпросника за оценка на описанията за БНД и модела за оценка на риска).

Въз основа на горния списък Комисията установи, чрез следните актове за изпълнение, специфични мерки за повишаване на съпоставимостта, надеждността и изчерпателността на данните за БНД за първите три въпроса:

- Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/1947 на Комисията за определяне на географската територия на държавите членки¹⁴;
- Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/1949 на Комисията относно принципите за оценяване на жилищните услуги¹⁵; и
- Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/1948 на Комисията относно третирането на възстановяването на ДДС на данъчно незадължените и на данъчно задължените лица при техните освободени дейности¹⁶.

¹³ Делегиран регламент (ЕС) 2020/2147 на Комисията от 8 октомври 2020 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2019/516 на Европейския парламент и на Съвета чрез определяне на списъка на въпросите, които да бъдат разглеждани при всеки проверовъчен цикъл (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 428, 18.12.2020 г., стр. 9).

¹⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/1947 на Комисията от 10 ноември 2021 г. за определяне на географската територия на държавите членки за целите на Регламент (ЕС) 2019/516 на Европейския парламент и на Съвета относно хармонизирането на брутния национален доход по пазарни цени (Регламент за БНД) и за отмяна на Решение 91/450/ЕИО, Евратом на Комисията и на Регламент (ЕО) № 109/2005 на Комисията (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 398, 11.11.2021 г., стр. 1).

¹⁵ Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/1949 на Комисията от 10 ноември 2021 г. относно принципите за оценяване на жилищните услуги за целите на Регламент (ЕС) 2019/516 на Европейския парламент и на Съвета относно хармонизирането на брутния национален доход по пазарни цени (Регламент за БНД) и за отмяна на Решение 95/309/ЕО, Евратом на Комисията и на Регламент (ЕО) № 1722/2005 на Комисията (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 398, 11.11.2021 г., стр. 6).

¹⁶ Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/1948 на Комисията от 10 ноември 2021 г. относно третирането на възстановяването на ДДС на данъчно незадължените и на данъчно задължените лица при техните освободени дейности за целите на Регламент (ЕС) 2019/516 на Европейския парламент и на Съвета относно хармонизирането на брутния национален доход по пазарни цени (Регламент за БНД) и за отмяна на Решение 1999/622/ЕО, Евратом на Комисията и на Регламент (ЕО, Евратом) № 116/2005 на Комисията (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 398, 11.11.2021 г., стр. 4).

Актовете за изпълнение за останалите два въпроса (мерки с оглед на изчерпателността, третиране на несъбрания ДДС) са в процес на подготовка.

Информационни посещения относно БНД

В член 6 от Регламента за БНД е предвидено, че Комисията (Евростат) може, когато сметне за необходимо, да извършва в държавите членки¹⁷ информационни посещения относно БНД. Целта на информационните посещения относно БНД е проверка на качеството на агрегатите на БНД и техните компоненти, както и проверка на съответствието с ЕСС 2010. За да се постигне това, целта на посещенията е да се събере допълнителна информация, която е необходима за установяване на възможни недостатъци в описанието за БНД или в статистическите източници и методи, използвани за изчисляване на БНД и неговите компоненти. Информационните посещения относно БНД може също така да включват преки проверки на части от съставянето на БНД. Основните цели на пряката проверка са да се провери дали описанието на източниците и методите в описанието за БНД отразява по подходящ начин действително прилаганата практика на съставяне и дали показаните в източниците основни данни са били преобразувани по подходящ начин в данни за националните сметки, предоставени от държавите членки за целите на собствените ресурси на база БНД. Резултатът от информационното посещение относно БНД е доклад (представен от Евростат на експертната група за брутният национален доход) с действия, които държавите членки трябва да извършат, за да въведат промени в методологията, да коригират грешки при съставянето или да пояснят или допълнят информацията, съдържаща се в описанието за БНД.

Минималният брой посещения относно БНД, планирани в дадена държава членка по време на даден верификационен цикъл, се основава на резултатите от оценката на риска. По правило във всяка държава членка се извършва поне едно информационно посещение относно БНД по време на верификационния цикъл.

От влизането в сила на Регламента за БНД на 18 април 2019 г. насам Евростат проведе (до октомври 2022 г.) 19 информационни посещения относно БНД в държавите членки и в Обединеното кралство. Това беше постигнато въпреки трудните обстоятелства, свързани с пандемията от COVID-19, благодарение на много доброто сътрудничество с държавите членки. Евростат систематично кани експерти в областта на националните сметки, които представляват националните статистически органи на други държави членки, да вземат участие в посещенията относно БНД. Поради това в 11 от 19-те посещения участваха експерти в областта на националните сметки от други държави членки, което допринесе за прилагането на принципа на партньорската проверка, ръководещ процеса на проверка на БНД.

Разглеждане на извършените от Комисията проверки от Европейската сметна палата

Всяка година работата на Комисията по проверката на данните на държавите членки за БНД се разглежда задълбочено от Европейската сметна палата. Освен това има специални доклади за изпълнението, свързани с многогодишните проверки. Подробен отчет за дейностите на Сметната палата по отношение на БНД за целите на собствените ресурси може да бъде намерена в нейните годишни доклади за изпълнението на бюджета на ЕС.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

¹⁷ Информационни посещения относно БНД може да се извършват също така в Обединеното кралство и в държавите от ЕАСТ.

Брутният национален доход представлява основата за изчисляването на най-големия дял от собствените ресурси в общия бюджет на ЕС и в този контекст правилното прилагане на Регламента за БНД е изключително важно. Като се има предвид това, правилното прилагане на определенията и счетоводните правила на ЕСС 2010, което е предпоставка за висококачествени данни за БНД, е от основно значение за качеството на националните сметки като цяло. Съответно увереността по отношение на надеждността, съпоставимостта и изчерпателността на данните за БНД, получена в резултат на извършваната от Комисията проверка съгласно разпоредбите на Регламента за БНД, допринася за по-солидни икономически анализи и по-информирано разработване на икономически политики въз основа на данни от националните сметки.

Настоящият модел за проверка на БНД за целите на собствените ресурси се основава до голяма степен на процедурите, въведени в миналото при прилагането на Директива 89/130/ЕИО, Евратом на Съвета и Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета. След влизането в сила на Регламент (ЕС) 2019/516 моделът за проверка беше доразработен, като бяха взети предвид съответните разпоредби на Регламента за БНД, включително свързаните с принципите на партньорската проверка и разходната ефективност, и бяха използвани постиженията от предишните верификационни цикли за БНД. В резултат на това беше въведена официална рамка за проверка, с която се осигурява строг и всеобхватен, но гъвкав процес на проверка.

Предприети са и действия за осигуряване на навременното и хармонизирано предаване на данните за БНД и за подобряване и актуализиране на документирането на методите и източниците, използвани за изчисляване на БНД и неговите компоненти.

С тези мерки бе постигнат добър напредък при разглеждането и проверките на изчисленията на БНД в хода както на годишните, така и на многогодишните проверки.

Бяха приети съответните делегирани актове и актове за изпълнение, изисквани съгласно регламента. Продължава работата по отчитането на други потенциални проблеми с цел по-нататъшно подобряване на съпоставимостта, надеждността и изчерпателността на данните за БНД.

Комисията предвиди значителни ресурси за осигуряване на правилното изпълнение на Регламента за БНД. Безпроблемното прилагане на регламента бе възможно и благодарение на много доброто сътрудничество между Комисията и държавите членки. То се прояви по време на работата на експертната група за брутния национален доход, която беше създадена, за да подпомага Комисията при разглеждането на въпроси, свързани с изпълнението на Регламента за БНД, но също и при информационните посещения относно БНД.

През следващите години Комисията и експертната група за брутния национален доход ще продължат да полагат усилия за поддържане на високото качество на данните за БНД и за допълнително подобряване на тяхната съпоставимост, надеждност и изчерпателност.